03/11/2026

Αποκαθίσταται ο τοιχογραφικός διάκοσμος της Μονής Δαφνίου

/ Ιερές Μονές

Στην προστασία και ανάδειξη του τοιχογραφικού διακόσμου του Καθολικού της Μονής Δαφνίου προχωρεί το Υπουργείο Πολιτισμού διά των αρμοδίων Υπηρεσιών του, της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεώτερων Μνημείων και της Εφορείας Αρχαιοτήτων Δυτικής Αττικής. Το έργο εντάσσεται στον ευρύτερο σχεδιασμό του Υπουργείου Πολιτισμού για τη συστηματική προστασία, αποκατάσταση και ανάδειξη της Μονής Δαφνίου, με στόχο τη διαφύλαξη ενός μνημείου εξαιρετικής σημασίας για τη βυζαντινή πολιτιστική κληρονομιά και την Αττική.

Η Μονή Δαφνίου βρίσκεται στις παρυφές του όρους Αιγάλεω επί της Ιεράς Οδού, και αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα βυζαντινά μνημεία της Αττικής. Το

Καθολικό της χρονολογείται στον 11ο αιώνα και ανήκει στον ιδιαίτερα σημαντικό οκταγωνικό αρχιτεκτονικό τύπο που υιοθετείται κατά τους μεσοβυζαντινούς χρόνους, και συναντάμε εξίσου στα Καθολικά της Μονής Οσίου Λουκά και της Νέας Μονής Χίου, μνημεία με τα οποία η Μονή Δαφνίου συναποτελεί σειριακή εγγραφή στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO.

Το Καθολικό και η δυτική πτέρυγα κελιών της Μονής Δαφνίου

Η Υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη δήλωσε: «Η Μονή Δαφνίου αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα βυζαντινά μνημεία της χώρας και ένα μοναδικό κεφάλαιο της πολιτιστικής κληρονομιάς της Αττικής. Η συμπερίληψή της, μαζί με τη Μονή Οσίου Λουκά και τη Νέα Μονή Χίου, στον Κατάλογο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO, αναδεικνύει τη διεθνή αξία της και συγχρόνως επιτάσσει μια σταθερή και συνεπή πολιτική προστασίας και ανάδειξής της. Το Υπουργείο Πολιτισμού έχει

ολοκληρώσει και συνεχίζει να υλοποιεί ένα συνεκτικό πρόγραμμα παρεμβάσεων στη Μονή Δαφνίου, με εργασίες που αφορούν στην πυροπροστασία του μνημείου, στην αποκατάσταση του μνημειακού συνόλου αντιμετωπίζοντας βλάβες που έχουν προκύψει από τον χρόνο, την υγρασία και τις σεισμικές καταπονήσεις, αλλά και στη βελτίωση των συνθηκών προστασίας και ανάδειξης των μοναδικών έργων τέχνης που διατηρεί. Η μελέτη για την αποκατάσταση και ανάδειξη των τοιχογραφιών του Καθολικού αποτελεί ένα ακόμη σημαντικό βήμα σε αυτή τη συνεχή προσπάθεια. Προτεραιότητά μας είναι οι επεμβάσεις να πραγματοποιούνται με απόλυτο σεβασμό στην αυθεντικότητα του μνημείου, στη βάση της σύγχρονης επιστημονικής και τεχνολογικής γνώσης και με την απαιτούμενη τεκμηρίωση. Με συστηματικές και στοχευμένες παρεμβάσεις διασφαλίζουμε τη διατήρηση της Μονής Δαφνίου και των πολύτιμων μαρτυριών που διασώζει για τις επόμενες γενιές, ενώ ενισχύουμε τη δυνατότητα του κοινού να γνωρίσει και να προσεγγίσει ένα μνημείο με ξεχωριστή θέση στην ιστορία και τον πολιτισμό μας».

Στην Πρόθεση. Τοιχογραφίες Αγίου Διονυσίου του Αρεοπαγίτη και Αγίου Ιερόθεου

Η υψηλή αρχιτεκτονική και καλλιτεχνική ποιότητα του μνημείου, με τα μοναδικής τέχνης επιτοίχια ψηφιδωτά του 11ου αιώνα, τις ορθομαρμαρώσεις και τον πλούσιο κεραμοπλαστικό διάκοσμο στο εσωτερικό, συνδέει την ίδρυσή του με κύκλους της αυτοκρατορικής αυλής. Ο τοιχογραφικός διάκοσμος που σώζεται σήμερα στο Καθολικό, στο μεγαλύτερο μέρος του χρονολογείται πιθανότατα στον 17ο αιώνα και αντικατέστησε παλαιότερες ορθομαρμαρώσεις στα κατώτερα τμήματα του Ναού, ενώ διατηρούνται και περιορισμένα σπαράγματα νεότερης φάσης του 20ού αιώνα. Τοιχογραφίες σώζονται αποσπασματικά στους πλευρικούς τοίχους του κυρίως Ναού, στον νοτιοδυτικό πεσσό στήριξης του τρούλου, στην Πρόθεση και στο Διακονικό, καθώς και στα παρεκκλήσια. Πρόκειται για έργα υψηλής ποιότητας, που ακολουθούν την παράδοση της μεταβυζαντινής ζωγραφικής, έχοντας υποστεί κατά το παρελθόν διαδοχικές επεμβάσεις και εργασίες συντήρησης.

Η μελέτη συντήρησης και αποκατάστασης περιλαμβάνει την ιστορική τεκμηρίωση

του μνημείου και των ζωγραφικών φάσεων του, την αναλυτική καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης διατήρησης και της παθολογίας των τοιχογραφιών, καθώς και την εξειδίκευση των απαιτούμενων επεμβάσεων για τη συντήρηση και αισθητική αποκατάστασή τους.

Ο Άγιος Ιωάννης Πρόδρομος στον νότιο τοίχο

Η μελέτη τεκμηριώνει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι τοιχογραφίες, στα οποία περιλαμβάνονται εκτεταμένες αποκολλήσεις των ζωγραφικών και υποκείμενων στρωμάτων, ρωγμές, αποσάθρωση των κονιαμάτων, απώλειες και απολεπίσεις του ζωγραφικού στρώματος, καθώς και έντονα προβλήματα υγρασίας. Παράλληλα, καταγράφονται επικαθήσεις αιθάλης και σκόνης, επιζωγραφίσεις και αισθητικά αδόκιμες χρωματικές συμπληρώσεις παλαιότερων φάσεων που καλύπτουν το αυθεντικό ζωγραφικό στρώμα, καθώς και εκτεταμένη χρήση δομικά ασύμβατων υλικών.

Οι προγραμματιζόμενες εργασίες περιλαμβάνουν τη στερέωση του σαθρού και αποκολλημένου υποστρώματος και των απολεπισμένων χρωματικών στρωμάτων, την απομάκρυνση νεότερων επεμβάσεων, τον καθαρισμό των ζωγραφικών επιφανειών από άλατα, σκόνη, αιθάλη και λιπαρές επικαθήσεις, καθώς και την αισθητική αποκατάσταση των περιορισμένης έκτασης απωλειών. Οι επεμβάσεις βασίζονται σε τεκμηριωμένα επιστημονικά δεδομένα και θα ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε ζωγραφικής επιφάνειας.

Άποψη του τοιχογραφικού διακόσμου στο Καθολικό

Η πρόσοψη του Καθολικού της Μονής Δαφνίου

Ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος και η Αγία Τριάδα σε τοιχογραφία στο νοτιοανατολικό παρεκκλήσι